

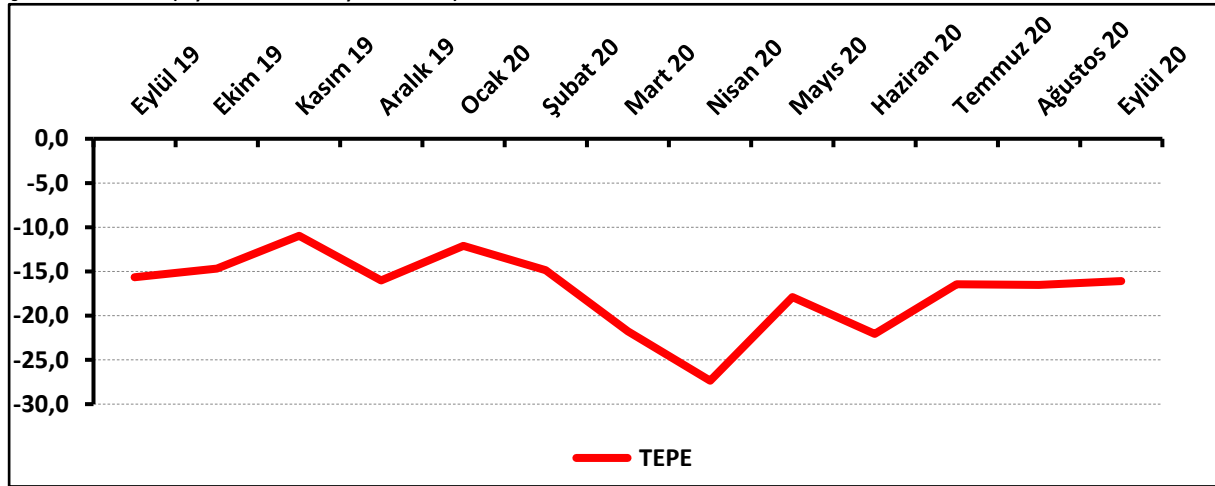
İŞLERİN DURUMUNDAKİ KÖTÜLEŞME VE STOK DÜZEYİNDEKİ ARTIŞ, EYLÜL AYI PERAKENDE GÜVEN ENDEKSİNDEKİ DEĞİŞİMİ SINIRLANDIRDI

TEPE, Eylül 2020’de bir önceki aya göre 0,4 puan artarken, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise 0,5 puan azaldı. Perakende güveninin geçen yıla ve geçen aya kıyasla sınırlı değişiminde, gelecek 3 ayda satış beklentisi göstergesindeki artışa rağmen, geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu göstergesindeki kötüleşme ve mevcut stok düzeyinin normalin üzerinde olması etkili oldu. “Tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektörü, eylül ayında perakende güveni en fazla artan sektör oldu. Perakende güveninde Türkiye, geçen yıla göre AB-27 ve Euro Bölgesi’nden daha iyi performans sergiledi.

Perakende güveni geçen aya göre artarken, geçen yıla göre azaldı

Eylül ayında -16,1 puan değerini alan TEPE, geçen yılın aynı dönemine göre 0,5 puan azalırken, geçen aya göre 0,4 puan arttı. TEPE değerinin geçen yıla göre azalışında, gelecek 3 ayda satış beklentisi göstergesindeki artışa rağmen, geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu ve mevcut stok düzeyi göstergelerindeki negatif yönlü değişim etkili oldu.

Şekil-1. TEPE (Eylül 2019 – Eylül 2020)¹

Tablo-1. TEPE, Aylık Seri

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2018	-15,5	-5,6	-11,3	-13,5	-18,2	-14,0	-9,4	-13,0	-17,6	-18,4	-20,4	-10,2
2019	-20,9	-20,6	-12,8	-15,4	-16,0	-12,5	-19,9	-22,0	-15,6	-14,7	-11,0	-16,0
2020	-12,1	-14,8	-21,8	-27,4	-17,9	-22,1	-16,5	-16,5	-16,1			

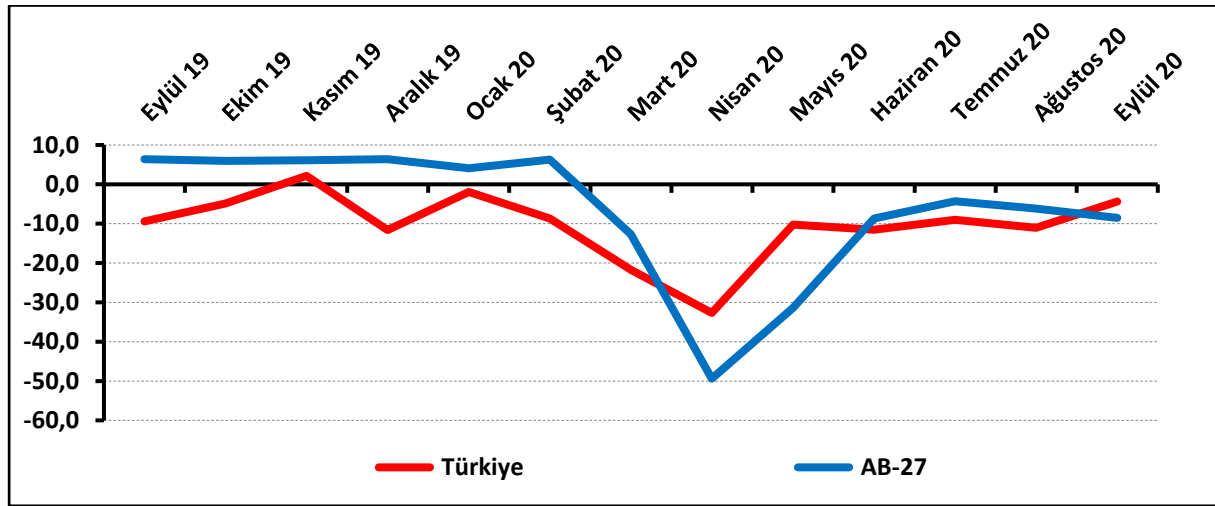
¹ Bültendeki tablolar ve grafikler -aksi belirtilmediği- sürece mevsimsellikten arındırılmış serilere göre hazırlanmıştır.

Perakendecilerin satış beklentisi arttı

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin denge değeri Eylül 2020’de -4,4 puan oldu. Buna göre önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 6,6 puan, bir önceki yılın aynı ayına göre 5,0 puan arttı.

Eylül 2020’de TEPE anketi katılımcılarının yüzde 31,4’ü önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme beklerken, yüzde 36,5’i işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. İşlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise, yüzde 32 oldu.

Şekil-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi (Eylül 2019 – Eylül 2020)

Tablo-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi

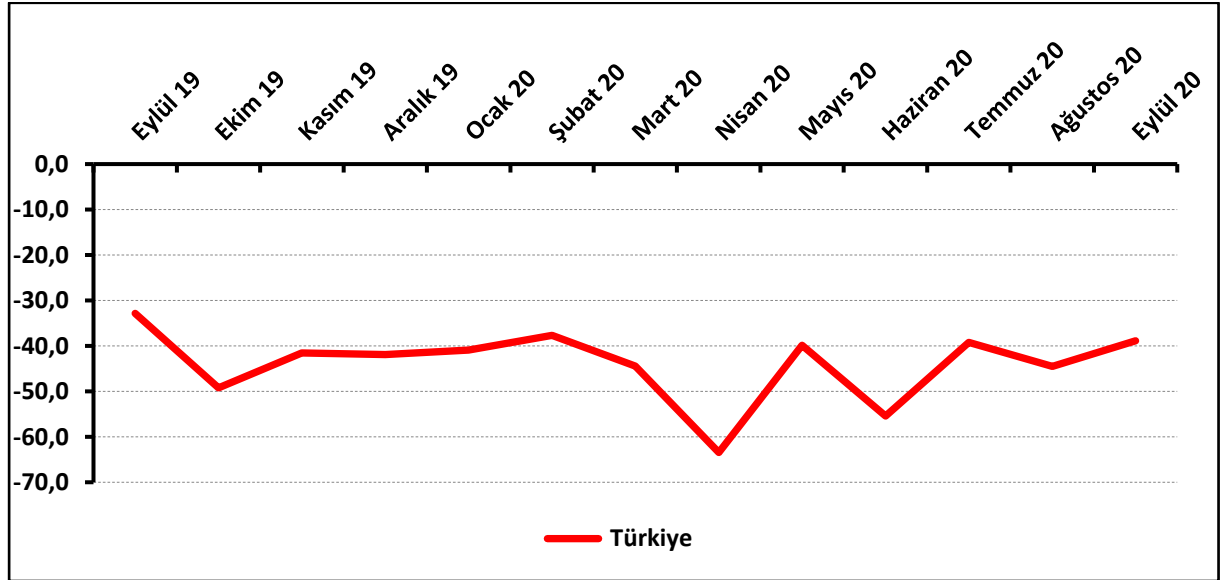
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2018	-11,8	11,3	-1,5	-5,4	-17,7	-0,7	-0,5	-10,6	-18,4	-21,9	-21,5	4,9
2019	-20,5	-22,7	-5,0	-4,6	-5,3	-13,0	-24,5	-25,7	-9,4	-4,8	2,2	-11,6
2020	-1,9	-8,7	-21,7	-32,7	-10,3	-11,5	-9,0	-11,0	-4,4			

İşlerin durumu geçen aya kıyasla artarken, geçen yıla kıyasla azaldı

İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu, Eylül 2020'de -38,8 puan değerini alarak, Ağustos 2020'ye göre 5,7 puan artarken, Eylül 2019'a göre ise 5,9 puan azaldı.

Eylül 2020'de TEPE anketi katılımcılarının yüzde 17,3'ü geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken, işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 56,1 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise, yüzde 26,6 oldu.

Şekil-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu (Eylül 2019 – Eylül 2020)

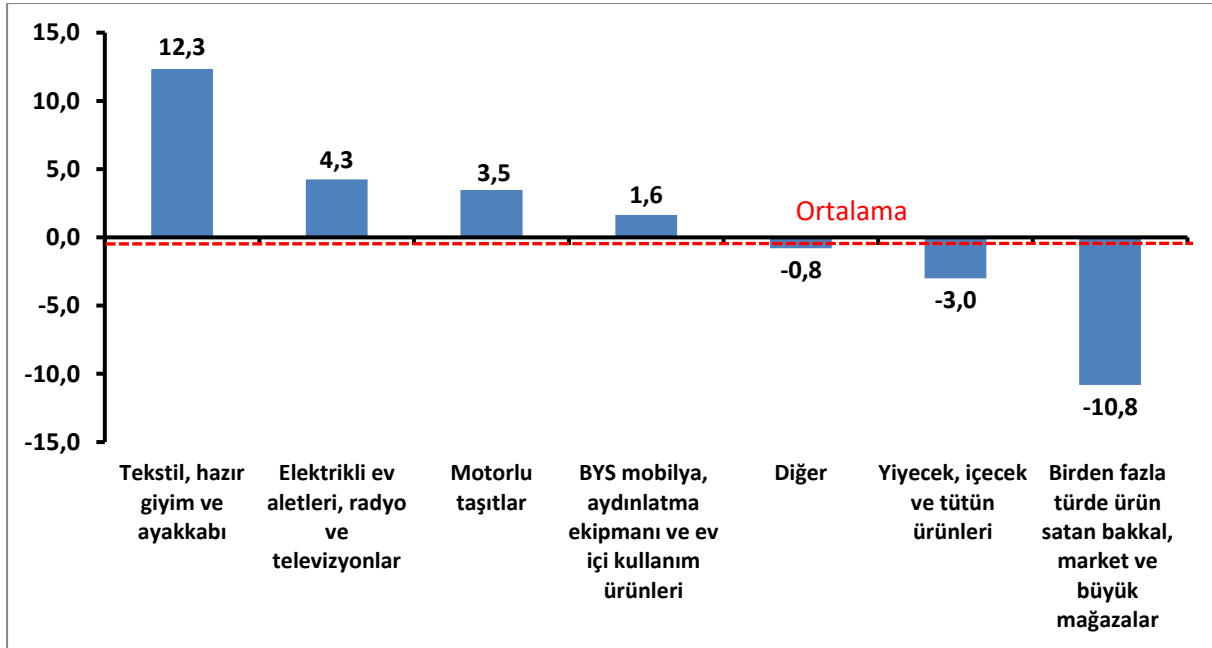
Tablo-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2018	-37,6	-19,5	-31,1	-31,3	-31,7	-25,8	-30,5	-34,5	-43,5	-54,3	-59,0	-33,5
2019	-54,1	-51,4	-35,3	-36,3	-38,4	-36,4	-45,4	-48,6	-32,9	-49,3	-41,5	-41,9
2020	-40,9	-37,7	-44,4	-63,5	-39,8	-55,5	-39,2	-44,5	-38,8			

Perakende güveni en çok “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı ” sektöründe arttı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında Eylül 2020’de, geçen yılın aynı dönemine göre “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı”, “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar”, “motorlu taşıtlar” ve “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” sektörlerinde artış; “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)”, “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” ve “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” sektörlerinde azalış görüldü. “Tekstil, hazır giyim ve ayakkabı”, “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar”, “motorlu taşıtlar” ve “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” ortalama değişimin üzerinde değer alırken, “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)”, “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” ve “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” sektörleri ortalama değişimin altında değer aldı. Perakende güveni en fazla “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” sektöründe azaldı.

Şekil-4. Alt sektör bazında TEPE’nin Eylül 2020’da geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)

Perakendecilerin satış beklentisi artarken, istihdam beklentisi azaldı

TEPE anketine soru bazında bakıldığında Eylül 2020’de, “önümüzdeki 3 ayda satış beklentisi” göstergesi hem Eylül 2019’a göre hem de Ağustos 2020’ye göre artarken, “geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu” ve “önümüzdeki 3 ayda istihdam ve satış fiyatı beklentileri” göstergeleri azaldı. “Önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş beklentisi”, “işlerin geçen yıla göre durumu” ve “gelecek yıl mağaza sayısı beklentisi” göstergeleri Ağustos 2020’ye göre artarken, Eylül 2019’a göre azaldı.

Tablo-4. TEPE soru bazında detaylı sonuçlar (puan)

Sorular	Endeks 09/2019	Endeks 08/2020	Endeks 09/2020	Bir önceki aya göre değişim 09/2020	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 09/2020
Geçtiğimiz üç ayda işlerinizin gelişimi ne yönde oldu?	-53,2	-55,5	-55,7	-0,2	-2,5
Mevcut stok düzeyiniz hakkında ne düşünüyorsunuz? ²	15,7	17,0	11,9	-5,1	-3,8
Tedarikçilerden siparişlerinizin önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-13,2	-19,2	-19,1	0,1	-5,9
Satışlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-9,4	-11,0	-4,4	6,6	5,0
İstihdam ettiğiniz personel sayısının önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	4,2	-3,6	-6,7	-3,1	-10,9
Satış fiyatlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	38,0	37,7	34,2	-3,5	-3,8
İşleriniz geçen yılın aynı dönemine göre bu yıl nasıl gelişti?	-32,9	-44,5	-38,8	5,7	-5,9
Mağaza sayınızın gelecek yıl nasıl değişmesini bekliyorsunuz?	8,4	5,2	7,3	2,1	-1,1

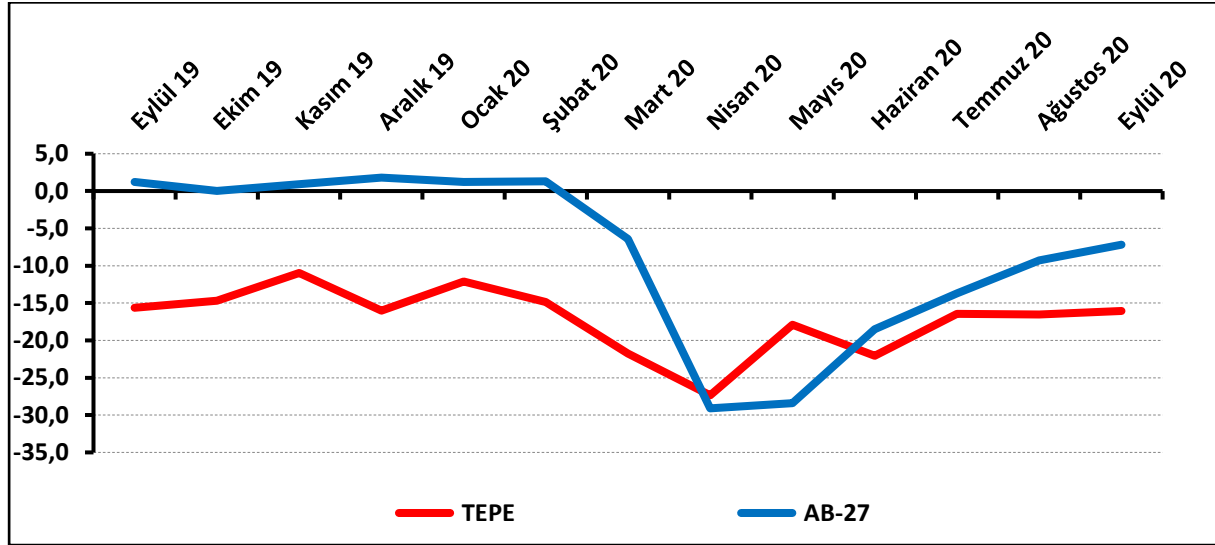
² Stok düzeyinde pozitif değer stok düzeyinin normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

Tablo-4’deki (-) değerler negatif beklentilerin pozitif beklentilerden fazla olduğunu ifade etmektedir.

AB'de perakende güveni geçen yıla göre azaldı

AB-27 Perakende Güven Endeksi, Eylül 2020'de -7,2 puan değerini aldı. AB-27'de perakende güveni bir önceki aya göre 2,1 puan artarken, geçen yılın aynı dönemine göre 8,4 puan azaldı. Türkiye, geçen yılın aynı dönemine kıyasla AB-27 ve Euro Bölgesi'nden daha iyi performans sergiledi.

Şekil-5. TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Eylül 2019 – Eylül 2020)

Tablo-5. AB-27

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2018	5,7	5,1	2,7	1,1	2,4	2,6	1,9	3,2	4,3	1,0	1,3	1,7
2019	-0,4	0,2	1,7	0,3	0,6	1,2	0,6	1,6	1,2	0,0	0,9	1,8
2020	1,2	1,3	-6,4	-29,1	-28,4	-18,5	-13,7	-9,3	-7,2			

Perakende güveninde Türkiye, geçen yıla göre değişimde AB-27 ve Euro Bölgesi'nden daha iyi performans sergiledi

AB-27 ülkeleri ve Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi değerlerine bakıldığında eylül ayında geçen yıla göre artış gösteren ülkeler Danimarka, Hollanda, İngiltere ve Almanya oldu. Perakende güveni geçen yıla göre en az azalan ülke Türkiye oldu. Endeks değeri geçen yıla göre en fazla düşen ülkeler ise sırasıyla Malta, Yunanistan ve Karadağ oldu. Bir önceki aya göre en fazla artış İrlanda'da yaşandı. Perakende Güven Endeksinde, Eylül 2019'a göre azalış AB-27'de 8,4; Euro Bölgesi'nde 8,9 oldu. Ağustos 2020'ye göre değişim incelendiğinde ise Türkiye'nin, AB-27 ve Euro Bölgesi'nden daha kötü performans sergilediği görüldü.

Tablo-6. AB-27 Ülkeleri** ve Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi karşılaştırmaları (Eylül 2019 ve Ağustos 2020'ye göre)

Ülkeler*	Eylül 2019'a göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)***	Ağustos 2020'ye göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)
Danimarka	8,2	7,2
Hollanda	1,5	2,3
İngiltere	1,0	4,0
Almanya	0,4	-0,1
Türkiye	-0,5	0,4
Çek Cumhuriyeti	-1,4	-1,9
Fransa	-2,4	4,3
İrlanda	-2,8	7,5
Litvanya	-3,6	1,5
İsveç	-4,0	6,7
Letonya	-4,9	0,4
Polonya	-7,7	3,6
AB-27	-8,4	2,1
Romanya	-8,4	0,2
Slovenya	-8,6	-2,4
Euro Bölgesi-19	-8,9	1,8
Arnavutluk	-9,7	-1,3
Avusturya	-10,4	6,7
Belçika	-11,5	0,8
Estonya	-12,6	-4,6
Macaristan	-12,9	-3,4
Sırbistan	-12,9	7,0
Portekiz	-13,4	0,9
İtalya	-13,7	1,8
Slovakya	-15,0	-4,4
Makedonya Cumhuriyeti	-17,8	0,1
Finlandiya	-17,8	-8,8
Bulgaristan	-20,9	2,9
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	-22,1	0,3
İspanya	-28,5	3,2
Hırvatistan	-34,5	2,4
Karadağ	-42,4	3,4
Yunanistan	-54,0	-0,8
Malta	-64,4	-13,8

*Eurostat tarafından Temmuz 2017'den itibaren Makedonya, Karadağ ve Sırbistan; Ocak 2019'dan itibaren İrlanda; Haziran 2019'dan itibaren Arnavutluk ülke verilerine eklenmiştir.

** Birleşik Krallık, 31 Ocak 2020'de Avrupa Birliği'nden ayrıldı.

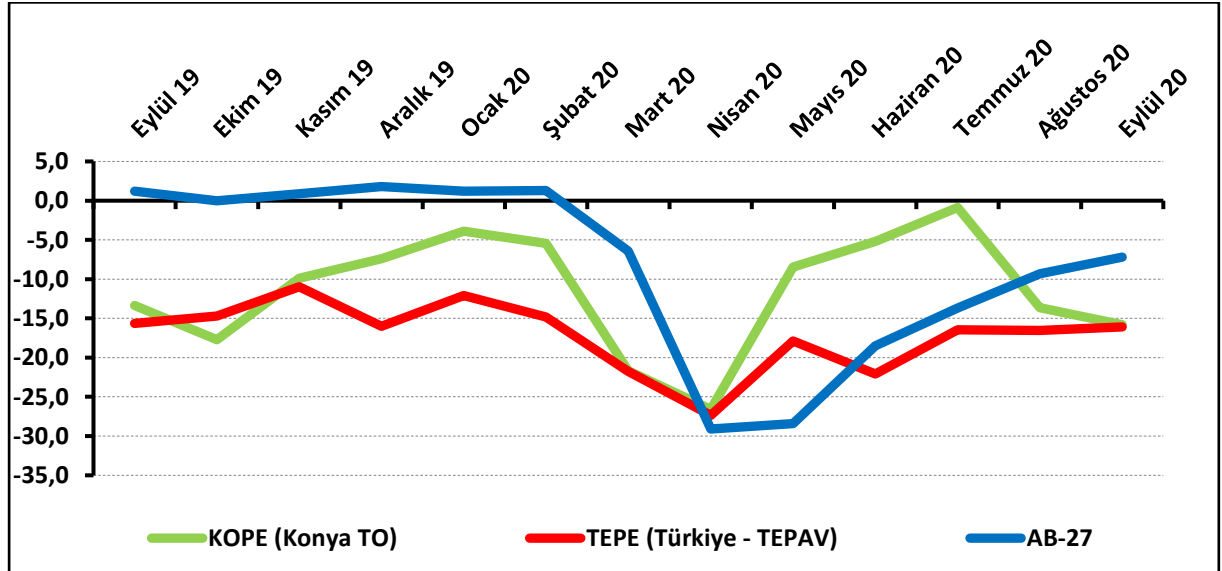
***Sıralama Eylül 2019 değişimine göre yapılmıştır.

Konya'da perakende güveni Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi

TEPAV ve Konya Ticaret Odası (KTO) işbirliğinde gerçekleştirilen Konya Perakende Güven Endeksi (KOPE) kapsamında, Şubat 2012'den bu yana Konya'da faaliyet gösteren 300 perakendeci ile her ay yüz yüze anketler yapıyor.

Eylül ayında TEPE, -16,1 puan değerini alırken KOPE -15,8 puan değerini aldı. KOPE, geçen yılın aynı dönemine göre 2,4 puan, TEPE 0,5 puan azaldı. KOPE değeri bir önceki aya göre ise 2,2 puan azaldı. Konya perakendesi, eylül ayında Türkiye genelinden daha iyi, AB-27'den daha kötü performans sergiledi.

Şekil-6. KOPE, TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Eylül 2019 – Eylül 2020)

Tablo-7. Konya Perakende Güven Endeksi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2018	4,7	2,2	-1,0	-4,0	1,3	0,8	3,6	-3,0	-5,4	-10,5	-15,1	-13,2
2019	-16,0	-17,8	-13,1	-14,5	-13,9	-6,3	-14,5	-10,3	-13,4	-17,7	-9,9	-7,4
2020	-3,9	-5,4	-21,7	-26,6	-8,5	-5,2	-0,9	-13,6	-15,8			